

Косів Роксолана Романівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
докторант Львівської національної
академії мистецтв,
старший науковий працівник
Національного музею у Львові
імені Андрея Шептицького
lanakosiv@yahoo.com
ORCID: 0000-0002-1202-1488

ІКОНОГРАФІЯ ПРОРОЧОГО ЯРУСУ ІКОНОСТАСІВ РИБОТИЦЬКИХ МАЙСТРІВ (1680–1760-І РР.)

Мета статті – розглянути іконографію пророчого ярусу іконостасів майстрів осередку церковного мистецтва у м. Риботичі (Надсяння, Польща) 1680–1760-х рр. у контексті її змісту в західноукраїнських іконостасах другої пол. XVII – поч. XVIII ст. У дослідженні використано **методи** іконографічного та іконологічного аналізу, реконструкції та семиотики. **Наукова новизна** статті полягає у тому, що вперше приділена увага тематиці пророчого ярусу іконостасів риботицьких майстрів і розглянуто її у семантичних контекстах з українською іконографією Богородиці з похвалою XV – XVI ст. та представленням пророків у західноукраїнських іконостасах XVII – поч. XVIII ст. **Висновки.** Тематика пророчих ярусів іконостасів риботицьких малярів перегукується із тим, як цей ярус трактували інші західноукраїнські майстри XVII – поч. XVIII ст. Втім, трапляється кілька несподіваних взірців. Це, постать пророка у монашому вбранні, якого ідентифікуємо з Іллею та постать Манасії, який не виступає ні в українській іконографії Богородиці з похвалою, ні невідомий у пророчих ярусах інших іконостасів.

Ключові слова: іконостас, старозавітні пророки, пророчий ярус, риботицький осередок церковного мистецтва 1680–1760-х рр., іконографія.

Косив Роксолана Романовна, кандидат искусствоведения, доцент, докторант Львовской национальной академии искусств, старший научный работник Национального музея во Львове имени Андрея Шептицкого

Иконография пророческого яруса иконостасов рыботицких мастеров (1680–1760-е гг.)

Цель статьи – рассмотреть иконографию пророческого яруса иконостасов мастеров центра церковного искусства в г. Рыботичи (Надсянье, Польша) 1680–1760-х гг. в контексте ее содержания в западноукраинских иконостасах второй пол. XVII – начала XVIII в. В исследовании использованы **методы** иконографического и иконологического анализа, реконструкции и семиотики. **Научная новизна** статьи заключается в том, что впервые уделено внимание теме пророческого яруса иконостасов рыботицких мастеров в семантических контекстах с украинской иконографией Богородицы с похвалой XV – XVI вв. и представлением пророков в западноукраинских иконостасах XVII – нач. XVIII в. **Выводы.** Тематика пророческих ярусов иконостасов рыботицких мастеров перекликается с тем, как этот ярус трактовали другие западноукраинские иконописцы XVII – нач. XVIII в. Впрочем, случается несколько неожиданных примеров. Это, фигура пророка в монашеской одежде, которого идентифицируем с Ильей и фигура Манассии, который не выступает ни в украинской иконографии Богородицы с похвалой, ни неизвестен в пророческих ярусах других иконостасов.

Ключевые слова: *иконостас, ветхозаветные пророки, пророческий ярус, риботицький центр церковного искусства 1680–1760-х гг., иконография.*

Kosiv Roksolana, PhD in Art History, Associate professor of Lviv National Academy of Arts, senior scientific worker of Andrei Sheptytsky National Museum in Lviv

Prophetic Tier Iconography of the Rybotychi Masters Iconostases (1680–1760)

*The purpose of the article is to consider the iconography of the prophetic tier of 1680–1760s iconostases done by the masters of the church art center in Rybotychi (Nadsiannia, Poland) in the context of its content in the Western Ukrainian iconostases of the second half of the 17th – the beginning of the 18th century. **Methodology.** The research uses methods of iconographic and iconological analysis, reconstruction, and semiotics. **The scientific novelty** of the article is that for the first time attention has been paid to the theme of the prophetic tier of the Rybotychi masters iconostases which is considered in the semantic context of the Ukrainian iconography of the Virgin with praise from the 15th – 16th centuries and the representation of the prophets in the Western Ukrainian iconostases of the 17th – early 18th century. **Conclusions.** The themes of the prophetic tiers of the iconostases done by the Rybotychi masters are echoed with other Western Ukrainian artists of the 17th – early 18th century. However, there are some unexpected cases. This is the figure of the prophet in the monastic vestment, whom we identify as Elijah and the figure of Manasseh, who does not appear in the Ukrainian iconography of the Virgin with praise, nor is it known in the prophetic tiers of other iconostases.*

Key words: *iconostasis, old testament prophets, prophetic tier, 1680–1760 Rybotychi center of church art, iconography.*

Актуальність теми дослідження. Від XVII ст. в українських іконостасах усталюється окремий пророчий ярус, який увінчує апостольське Моління. За принципом симетричного розташування ярусів та сюжетів, пророків в іконостасах налічується 12. Але на відміну від усталеної іконографії апостольського Моління, в різних іконостасах можемо побачити дещо різний уклад персонажів старозавітної історії, що пророкували про народження Месії від Діви. Іконографія пророчого ярусу перегукується з тематикою західноукраїнських ікон Богородиці з похвалою XV – початку XVII ст., що були в іконостасі намісними. Помітним є те, що іконографія Богородиці з похвалою в намісних іконах українських іконостасів зникає тоді, коли усталюється пророчий ярус. У час, коли активно працювали майстри риботицького осередку церковного мистецтва, а це 1680–1760-ті рр. в українських храмах поширюється п'ятиярусний іконостас (в деяких іконостасах могло налічуватися й більше ярусів, а в деяких, ближче до середини XVIII ст. після постанов Замойського синоду унійної церкви 1720 р., навпаки кількість ярусів зменшувалася і змінилася структура іконостасу).

Як бачимо на прикладі збережених *in situ* творів та проведених реконструкцій, риботицькі майстри у весь час діяльності протягом 1680–1760-х рр. популяризували традицію п'ятиярусного іконостасу XVII ст., його структуру та основну тематику. Якщо іконографія цокольного, намісного, празникового, молитовного ярусів іконостасів риботицьких майстрів назагал легко розшифровується, то іконографія пророчого ярусу складніша для дослідження з огляду на те, що ці ікони риботицькі малярі виконували менш ретельно, часто без написів на сувоях та без підписів імен персонажів. Відповідно, їх часто складно ідентифікувати. У статті зроблена спроба

простежити і виділити закономірності іконографії пророчого ярусу іконостасів риботицьких майстрів у контексті тематики таких ярусів в інших західноукраїнських іконостасах другої пол. XVII – першої пол. XVIII ст. та зрозуміти який зміст ці майстри вкладали у підбір його персонажів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Іконографія пророчого ярусу іконостасів риботицьких майстрів окремо не розглядалася. Основою для нашого дослідження стали праці присвячені українській іконографії Богородиці з похвалою [2; 8], а також праці, в яких розглянуті окремі іконостаси західноукраїнських майстрів, зокрема, львівської та жовківської шкіл і в яких звернута увага на пророчий ярус [1; 3-7].

Метою статті є розглянути іконографію пророчого ярусу іконостасів риботицьких майстрів 1680–1760-х рр. у контексті її змісту в західноукраїнських іконостасах другої пол. XVII – першої пол. XVIII ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Персонажі пророчих ярусів іконостасів є назагал менше впізнаваними з огляду на те, що самі ікони розташовані високо у церкві і вони не є великого розміру, на відміну від ікон апостолів у Молінні. Втім, тематика пророчого ярусу наділена глибоким змістом, багатим на символи, алегорії та прообрази, які потрактовано у контексті новозавітної історії. У структурі іконостасу це чи не найбільш символічна його частина.

Конотація пророків у богородичному контексті, як її потрактовано у пророчому ярусі більшості західноукраїнських іконостасів та в іконографії Богородиці з похвалою, формувалася поступово протягом історії розвитку церковної теології. Вона пронизує усі поширені богородичні молитви, починаючи з Акафісту та молебних піснеспівів, де в поетичному викладі подані епітети Богородиці, що нав'язують до символіки старозавітних пророцтв: «Неопалима купина», «Драбина Небесна», «Гора тінню сповита», «Молитви кадило», «Величного таїнства брамо», «Кивот Святим Духом позолочений», «Непорушна вежа Церкви», «Цінний скіпетр Царя Христа», «Храм Господній», «Світильник золотий». В іконописі ця символіка візуалізувалася атрибутами в руках пророків та написами-цитатами фрагментів їхніх пророцтв, уміщених на сувоях. Як можемо простежити за українськими творами, в основному за іконами Богородиці з похвалою, образи пророків із символами відомі за пам'ятками від XV ст., у княжому часі, а також у візантійському мистецтві XI – XII ст. їх зображали переважно лише зі згортками.

З XVII ст. нам не відомо повних ярусів ікон пророків авторства риботицьких майстрів. З 1670–1680-х рр. є кілька спарених медальйонів з пророками з окремих ансамблів. Це одна ікона з правої частини пророчого ярусу іконостасу церкви в Трушевичах (Старосамбірський р-н, Львівська обл), що складається з трьох невеликих медальйонів, скріплених декоративною ажурною різьбою, у яких півфігурні пророки Арон, Гедеон, Соломон. Друга – у вигляді двох медальйонів з пророками Яковом та Манасією з лівої частини пророчого ярусу з іконостасу невідомої церкви (обидві – в Національному музею у Львові імені Андрея Шептицького – далі НМЛ). На прикладі цих двох ікон, які за стилістикою малярства можемо пов'язати з риботицьким осередком,

бачимо, що, не зважаючи на невеликий розмір медальйонів (діаметр медальйонів з Трушевичів 16 см; діаметр медальйонів ікони з двома пророками — 23 см), пророки промальовані ретельно, тексти на їхніх згортках чітко прописані, пояснюють символіку атрибутів: Арон (4 М 17, 23), Гедеон (Пс 71, 6), Соломон (Пр 9, 1), Яків (Бт 28, 10-17). На іконі з Трушевичів пророки тримають атрибути: руно (Гедеон), розквітлий жезл (Арон) та білу триверху церкву (Соломон). На другій іконі пророки без атрибутів. Якщо постаті пророків Соломона, Арона, Гедеона, Якова типові для пророчого ярусу іконостасів й іконографії Богородиці з похвалою, то фігури Манасії на відомих нам іконах цього типу не віднаходимо. У біблійній традиції відомо про Манасію, сина Йосипа (внука Якова), як одного з основоположників 12 колін ізраїльського народу та про юдейського царя Манасію (696/95 – 642/41 р. до н. е.), сина Єзекия. Цар Манасія довгий час свого правління вів несправедне життя (за його наказом стратили мученицькою смертю пророка Ісаю) і навернувся до єдиного Бога під час асирійського полону. Напис на згортку Манасії «яко от сина изиде» може стосуватися актуальної на час створення ікони полеміки між православними та римо-католиками про походження Святого Духа від Отця (за православними) чи від Отця і Сина (за римо-католиками).

Фрагменти різьби свідчать, що ікона невідомого походження первісно могла мати подібний медальйон вгорі, як ікона з Трушевичів. Таким чином, враховуючи розташування цих медальйонів, можна реконструювати, що пророчий ярус міг складатися з чотирьох таких ікон, які разом уміщували 12 пророків або інші ікони цього ярусу мали меншу кількість медальйонів, відповідно, два й один.

Ікони пророків 1690-х рр. з іконостасів риботицьких майстрів намальовані по одному у медальйоні, який обрамлений ажурною білатеральною різьбою, або по два у видовженому по горизонталі овалі, також обрамленому різьбою. На всіх медальйонах різьби немає внизу, оскільки цією частиною ікона монтувалася до іконостаса. Перший тип відомий за іконами пророків в іконостасі поч. XVIII ст. церкви у Шеметківцях (південна Лемківщина, Словаччина), за іконами пророків з церкви у Динові (Історичний музей в Сяноку, Польща, далі – ІМС), за шістьма іконами пророків з церкви у Владичій, біля Свидника (Музей української культури у Свиднику, Словаччина, далі – МУКС). Другий – за одною іконою пророків Давида та Мойсея з лівої частини іконостасу 1690 р. з церкви в Русельчичах (Музей-Замок у Ланцуті, Польща) та двома іконами пророків з церкви в Розтоках (ІМС). На іконах пророків в іконостасі в церкві в Шеметківцях та іконах з Динові немає підписів імен пророків. На згортках пророків у Шеметківцях написано їхні цитати, а на згортках пророків з Динова лише імітація написів чорними лініями. Відповідно до цитат, можна реконструювати більшість пророків в іконостасі в Шеметківцях. Це Даниїл, Ісаїя, Єзекиїл, Захарія, Давид, Мойсей, Соломон, Яків, Єремія (?). На згортку одного з неідентифікованих молодих пророків (Манасії (?)) написана та ж цитата, що й на згортку Манасії на іконі невідомого походження з НМЛ. На іконах пророків з Владичої є написи імен пророків. Це

Єзекиїл, Захарія з кадилом у півсферичній митрі (за цими ознаками він ідентифікований нами на інших іконах, що не мають підписів), Михей, Соломон з церквою, та Арон в кидарі з розквітлим жезлом (ще одне ім'я пророка відчитати не вдалося).

В іконостасах риботицьких майстрів 1710–1750-х рр. усталюється другий тип форми дошки ікон пророків у вигляді витягнутого по горизонталі овала з різьбою навколо (крім низу), або півкола, або на кшталт трифолію. На цих площинах пророків малювали по два, таким чином, цей ярус іконостасу налічував шість ікон, що спрощувало завдання майстрам, адже таке виконання щита під ікони було швидшим. У першій пол. XVIII ст. на більшості ікон пророків риботицьких майстрів спостерігаємо ті ж тенденції спрощення зображення, що намітилися в окремих іконах кін. XVII ст. Їх малюють доволі схематично, без ретельного моделювання, тло немає сріблення. На деяких іконах можемо побачити тексти та, рідше, імена пророків, на більшості, лише імітацію написів. Так, у пророчому ярусі іконостасу 1720–1740-х рр. церкви в Доброславі (південна Лемківщина, Словаччина) можна ідентифікувати пророка Мойсея, оскільки він з характерними «ріжками», що є своєрідною імітацією променів світла, яким він був осяяний, вернувшись після розмови з Господом, а також пророків Давида й Соломона, оскільки вони у коронах, Соломон відповідно до усталеної іконографії зображений молодим. Соломон тут намальований у правій частині ярусу в одному картуші, очевидно, з Ароном, який у півсферичній митрі, а Давид із Мойсеєм у лівій. Обидва картуші з цими важливими особами старозавітної історії розташовані обабіч від Розп'яття, як часто бачимо в західноукраїнських іконостасах. На іконах Богородиці з похвалою XV – XVI ст. зазвичай першою парою зверху були Мойсей з Ароном, під ними Давид із Соломоном. Інші пророки іконостасу в Доброславі не мають характерних атрибутів та ознак, окрім того, що показані у різному віці. В іконостасі другої пол. 1740-х рр. церкви в Ладомировій, що недалеко від Доброслави, пророки подібно потрактовані доволі узагальнено. Лише окремі з них наділені атрибутами, за якими ідентифікуємо Якова (з драбиною), Давида з ковчегом і Мойсея з купиною та «ріжками» у лівій частині ярусу та реконструйовану ікону Арона з жезлом й Соломона з короною та церквою в руці – у правій (ікони верхніх ярусів правої частини іконостасу були знищені у Другу світову війну).

Деякі пророки в іконостасах риботицьких майстрів мають атрибути, що дозволяють їх розрізнити. Так, в іконостасі 1740–1750-х рр. церкви Кальної Розтоки, що у тій же місцевості, хоча написів немає, у руках деяких пророків бачимо атрибути. Таким чином, тут можна ідентифікувати як мінімум половину осіб: Даниїла з горою, Соломона з храмом (?), Захарію з кадилом, Мойсея з купиною, Арона в одежі першосвященика з розквітлим жезлом, Ісаю з кліщами, Давида в короні з жезлом.

У деяких пізніх іконостасах риботицьких майстрів 1740–1750-х рр. у пророчому ярусі з'являється постать старця в монашому капюшоні-мантії з крилами і в парамані. У такій одежі риботицькі майстри зображали св. монахів Антонія і Теодосія Печерських. У двох прикладах, які нам відомі, – це в

іконостасі в церкві Руської Бистої та на іконі, що з церкви з Ольшинкова (МУКС), цей пророк зображений в одному картуші з Ісаєю, котрий тримає кліщі. Написів чи атрибутів, які б його ідентифікували немає. Інших подібних прикладів в іконографії пророчого ярусу західноукраїнських іконостасів нам не відомо. Серед старозавітних пророків «*Ангелом тілесним, твердинею пророків, другим предтечею Христового пришестья...*» (*тропар*) вважається Ілля. Таким чином, можемо припустити, що у такій іконографії риботицькі майстри зобразили саме цього пророка. Його постать трапляється у західноукраїнській іконографії Богородиці з похвалою XVI ст. (відома на іконах зі Смільника, Ясінки Масьової, Ровеня, Повергова, Богуші, Яблунева, Бусовиськ, Новшина та Дрогобича, де він сивоволосий, у милоті [2, 40-41, 46-51, 76-77, 96-97, 102-103, 120-121; 8, 125-126]). Як бачимо, у більшості він виступає на іконах з церков тієї місцевості, для яких пізніше працювали риботицькі майстри. Пророк Ілля у біблійній історії асоціюється з ревним захистом істинної віри, тому його постать може бути не випадковою на цих іконах і на іконостасах риботицьких майстрів.

На прикладах кількох іконостасів стилістики риботицьких майстрів можна відтворити всіх або майже всіх осіб пророчого ярусу. Це в іконостасі 1750–1760-х рр. в церкві в Тополі (південна Лемківщина, Словаччина), де на згортку кожного пророка написано ім'я. Зліва направо Єремія, Амон (!), очевидно, малось на увазі Амоса, два наступні пророки не мають реконструйованих (у процесі реставрації) написів імен, далі – Арон, Захарія, Мойсей, Ілля, Соломон, Даниїл, Давид, Ісая. Подібно весь склад пророків можна відтворити на іконах, що походять з іконостасу бл. 1735 р. церкви в Грозьовій на західній Бойківщині, Польща (ІМС, Музей народної архітектури в Сяноку). Тут представлено Авакума, Ісаю, Мойсея, Якова, Захарію, Йоїла, Єремію, Соломона, Даниїла, Давида, Гедеона та Арона.

Це більш-менш стандартний набір персонажів цього ярусу. До прикладу в іконостасі 1650 р. церкви Святого Духа в Рогатині львівських майстрів в пророчому ярусі зображено Михея, Захарію, Гедеона, Ісаю, Даниїла, Давида, Мойсея, Соломона, Якова, Єзекиїла, Єремію та Арона. В іконостасі П'ятницької церкви у Львові у пророчому ярусі бачимо Гедеона, Давида, Мойсея, Якова, Єремію, Ісаю, Захарія, Даниїла, Авакума, Арона, Соломона, Софонію, Йону й Амоса. В іконостасі 1698–1705 рр. з монастирської церкви у Скиті Манявському авторства жовківського майстра Йова Кондзелевича представлено Захарію, Гедеона, Якова, Даниїла, Мойсея, Арона, Авакума, Єремію, Єзекиїла, Давида, Соломона, Ісаю (НМЛ). В іконостасі Йова Кондзелевича пророчий ярус має складну форму, кожен картуш різниться формою, способом розташування в іконостасі та кількістю пророків, які закомпоновані крайні по одному в картуші, наступні по два, ті, що ближче до центру – по три.

Наукова новизна статті полягає у тому, що вперше приділена увага тематиці пророчого ярусу іконостасів риботицьких майстрів та розглянуто її у семантичних контекстах з українською іконографією Богородиці з похвалою

XV – XVI ст. та представленням пророків у західноукраїнських іконостасах XVII – поч. XVIII ст.

Висновки. Досліджуючи тематику пророчого ярусу іконостасів авторства риботицьких майстрів 1670–1760-х рр., можемо зробити висновок, що майстри по-різному ставилися до виконання зображення у цьому ярусі. На прикладах ікон 1680–1690-х рр. бачимо ретельніше трактування зображення з написами та атрибутами, у XVIII ст. в деяких іконостасах образи пророків потрактовані умовно і схематично, відповідно, більшість із них ідентифікувати складно. Традиційно у всіх випадках у коронах малювали царів Давида і Соломона, з яких останній представлявся у молодому віці. Тематика пророчих ярусів іконостасів риботицьких малярів перегукується із тим, як цей ярус трактували інші західноукраїнські майстри. Втім, трапляється кілька несподіваних взірців. Це, постать пророка у монашому вбранні, якого ідентифікуємо з Іллею, та постать царя Манасії, який не виступає ні в українській іконографії Богородиці з похвалою, ні не відомий нам в пророчих ярусах інших іконостасів. Також відзначимо, що, якщо в західноукраїнських іконостасах інших майстрів назагал у центрі пророчого ярусу, переважно, була постать Богородиці Втілення, до якої звернені пророки, що логічно пояснювало їхню присутність в іконостасі, то риботицькі майстри її не зображали. Над центральною іконою чину Моління відразу було вміщене Розп'яття з пристоячими Богородицею та св. Іваном Хрестителем. Таким чином, ідея пророчого ярусу в іконостасах цих майстрів не мала логічного акценту.

Перспективи подальшого дослідження полягають у комплексному вивченні діяльності осередку церковного мистецтва в Риботичах, який займав провідну роль в облаштуванні церков колишніх Перемиської та Мукачівської єпархій у 1690–1750-х рр., з метою оцінити вклад творчості цих майстрів у розвиток українського мистецтва, висвітлити причини пріоритетів іконографії та художнього виконання творів.

Література

1. Александрович В. С. Іконостас П'ятницької церкви у Львові. *Львів. Історичні нариси*. Львів: Інститут ім. І. Крип'якевича НАН України, 1996. С. 103-144.
2. Гелитович М. Й. Богородиця з Дитям і похвалою. Ікони колекції Національного музею у Львові: науковий каталог. Львів: Свічадо, 2005. 168 с.
3. Зілінко Р. І. Іконостас церкви св. Івана Богослова в Суховолі (зі збірки Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького та приватної колекції о.Ростислава Гладяка): наук. каталог. Львів: Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, 2009. 160 с.
4. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський: альбом – каталог / Откович М., Турецький В., Кубів С. Львів: Наукове видання Львівського філіалу Національного науково-дослідного реставраційного центру України, 2005. 508 с.
5. Таранушенко С. А. Український іконостас. *Записки Наукового товариства ім. Шевченка*. Т. ССХХVII: Праці секції мистецтвознавства. Львів: НТШ, 1994. С. 141-170.
6. Церква Святого Духа в Рогатині: альбом / Мельник В. І. К.: Мистецтво, 1991. 144 с.
7. Konstantynowicz J.-В. Ikonostasy wieku XVII na zachodnio-ukraińskim terytorium etnograficznym w granicach dawnej Rzeczypospolitej Polskiej. Т. I. Część 2. 1929 г. (машиніпис). Львівська Наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України. Інститут досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів.

8. Kruk M. P. Zachodnioruskie ikony Matki Boskiej z Dzieciątkiem w wieku XV i XVI. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2000. 350 s.

References

1. Aleksandrovych, V. C. (1996). Iconostasis of Pyatnytska Church in Lviv. Lviv. Istorychni narysy. Lviv: Institute of I. Krypiakevich NAS of Ukraine, 103-144 [in Ukrainian].
2. Helytovych, M. I. (2005). The Theotokos with the Child and Prise. Icons from the National Museum in Lviv collection. Lviv: Svichado [in Ukrainian].
3. Zilinko, R. I. (2009). Iconostasis from the St. John the Theologian church in Sukhovolia (from the collection of the Andrei Sheptytsky National Museum in Lviv and Rostyslav Hladyak's private collection). Scientific catalog. Lviv: Andrei Sheptytsky National Museum in Lviv [in Ukrainian].
4. Iconostasis of the Exaltation of the Holy Cross Monastery Skyt Maniavsky Church: album – catalog. Authors of the project Otkovych M., Turetsky V., Kubiv S. Lviv: Scientific publication of the Lviv branch of the National Research and Restoration Center of Ukraine [in Ukrainian].
5. Taranushenko, S. A. (1994). Ukrainian iconostasis. Zapysky Naukovoho tovarystva im. Shevchenka. Pratsi sektsiyi mystetstvoznavstva. Vol. CCXXVII, 141-170 [in Ukrainian].
6. The Holy Spirit Church in Rohatyn: Album. V. I. Mel'nyk (1991). Kyiv: Art [in Ukrainian].
7. Konstantynowicz, J.-B. (1929). The 17th Century Ikonostases on the Western-Ukrainian ethnographic territory within the borders of the former Republic of Poland. T. I. Part 2. (typewriter). Lviv Scientific Library named after. V. Stefanyk of the National Academy of Sciences of Ukraine. Institute for the Study of Library Art Resources [in Polish].
8. Kruk, M. P. (2000). Western Ukrainian icons of the Mother of God with the Child in the 15th and 16th centuries. Krakow: Publisher of the Jagiellonian University [in Polish].

УДК 746:746.3:7.012(472.86/.87)+477.83:477.84"18/19"

*Лосик Галина Іванівна,
кандидат мистецтвознавства,
завідувач навчально-методичної лабораторії
Відокремленого структурного підрозділу
Технологічного коледжу НУ «Львівська політехніка»
gal.losyk@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6257-1966*

ХУДОЖНІ ТА КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИШИВКИ ОПІЛЛЯ ТА БОЙКІВСЬКОГО ПІДГІР'Я КІНЦЯ ХІХ – ХХ СТОЛІТТЯ

Мета роботи. Висвітлити художню виразність творів вишивки Опілля та бойківського Підгір'я кінця ХІХ – ХХ століття. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні методів аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, а також у використанні термінологічного та історичного підходів. **Наукова новизна** полягає у здійсненні мистецтвознавчого аналізу вишивки, виявленні традиційного декору та локальних художніх особливостей творів. **Висновки.** Проаналізовано художню структуру вишивки з виявленням локальних осередків. Визначено типологічні групи творів: інтер'єрна тканина – рушники, скатертини, наволочки, яськи, простирадла, порт'єри, картини, ікони та одяг – сорочка, фартух, безрукавка. Виявлено механізм функціонування вишивки як комплексу